

ЕВРОПЕЙСКИ ФОРУМ „УНИВЕРСИТЕТИ – БИЗНЕС“

22-23 февруари 2018 година, София

ДЕЙСТВИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО

Д-Р МАРГАРИТА ПОПОВА

ЗАМЕСТНИК–ПРЕДСЕДАТЕЛ И ГЛАВЕН СЕКРЕТАР

НА БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА – СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС

**УВАЖАЕМИ УЧАСТНИЦИ ВЪВ ФОРУМА,
СКЪПИ КОЛЕГИ,**

Днешният форум е очакван с вълнение. Подготвен е сърцато с положителна енергия и професионални умения. Очаквам ангажирани дискусии и нови послания да изпълнят европейското пространство на свобода, сигурност и правосъдие. Да консолидират нови територии за мирно и съвместно изграждане на ценности на основата на знания. Да открият нови възможности за бъдещето на конкуренцията в Европа като „водеща световна икономика и общество на знанието“.

С цел иновативно преподаване и учене за всички чрез нови технологии и образователни ресурси със свободен достъп Европейската комисия предприе поредица от действия за модернизирани на висшето образование, така че да се въздейства върху цялостното социалноикономическо развитие както на европейското общество, така и в трансграничен контекст.

Отношенията университети – бизнес с ключово значение за националния социалноикономически и културен модел

С Решение на Народното събрание от 10 март 2015 г. нашата страна прие Национална стратегия за развитие на висшето образование за периода 2014 – 2020. Тя съответства на духа на Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г. с особено внимание към цели № 4, 8, 9 и 16. Стратегията е съобразена с основополагащи документи на европейско ниво, както и с програми и стратегии на национално ниво. Изготвени са десетки анализи и отчети за предимствата и дефицитите на националната ни

образователна система относно координирано, съграждащо и устойчиво сътрудничество между университетите и бизнеса. Педантично се отчитат предизвикателствата между висшето образование, трудовата мобилност и трудовата миграция. Анализират се недостатъците в изграждането и утвърждаването на изследователска и иновационна култура като фундамент за модернизирание на държавата и на обществото. Всичко това има смисъл, само ако целта е да изграждаме и утвърждаваме национален европейски социалноикономически и културен модел, в който образованието и бизнесът имат решаващо участие. А не просто да мислим как да поемем стихии на пазара или пък да добавим още към и без това внушителните количества теоретични проучвания за кариерно ориентиране и израстване на младото поколение.

Всяко общество и държава ревниво пазят и изграждат свой социалноикономически и културен модел, в който образованието и бизнесът имат ключово значение. Всеки модел създава ценности. Допълва и обогатява други национални образователни модели. Споделя култура, което означава споделяне на сигурност в днешния дълбоко трансформиращ се с много полюси свят. Всеки опит един модел да бъде изтръгнат от корен или обезличен убива историческо богатство, което всъщност се създава и за други светове.

Нека погледнем българския конституционен модел:

Основните права в социалната сфера относно образователното развитие са предназначени да защитават човешкото достойнство. Те гарантират свободен избор на професия и забраняват дискриминация на всякакви основания.

За развитието на икономиката пък е прогласен принципът за свободна стопанска инициатива (чл. 19, ал.1 от Конституцията на Република България). Така в Конституцията са отразени икономическият и социалният фундамент на държавното устройство. Те са достатъчни за разгръщане на обща икономическа и обща социална политика, където държавата има универсална отговорност – да създаде условия и сигурност. Специалните политики обаче в полето образование – бизнес са в очевиден дефицит. За тяхното разгръщане е неуместно да се чака държавата. Критерият на ЕС за лимитиран дял от населението, което да е завършило висше образование, се интерпретира зле и не решава проблема с недостига на кадри. Държавата отдавна по Конституция се оттегли от пряката стопанска инициатива, която е в ръцете на свободни частноправни субекти. От тях ще дойдат интелигентните идеи, вдъхновението и иновативните решения. Точно за такива политики трябва да се говори на форуми като днешния, на който сме заедно бизнес и образование, публичен и частен сектор. До днес по-скоро само декларирахме взаимно разбиране и готовност за сътрудничество, но се движим в отделни писти. Не само солидните конституционни основания, но и новите реалности – масираното нахлуване на нови технологии, ролята на интелектуалният капитал, новите знания и идеи – премахват

преградите между бизнес, образование и наука. Изискват ново мислене и нов манталитет в нова среда. Призовават за ново отношение към същността и целите на сътрудничеството университети – бизнес.

Принос на Българска стопанска камара в тази насока са, освен вече приключени с прилагане на резултати проекти, участието ни в проект по програма за трансгранично сътрудничество „Дунав 2014-2020“ с още 20 партньори за постигане на съответствие между висшето образование и пазара на труда. Активно работим и в група за създаване на система за подготовка на кадри за нуждите на електрическата мобилност в средното и висшето образование.

Знанието – стратегически фактор за бъдещето на конкуренцията

Светът е във водовъртежа на Индустрия 4.0. Без съмнение ще е нужен нов стратегически капитал (човешки и технологичен) за създаване на ценности. Той ще действа в силно динамична и остро конкурентна среда. Компаниите са устремени сами да създават бъдещето, вместо то да ги застигне, а те да се нагаждат към него. Днес все по-често инвестициите се насочват към нови концепции, иновации и проекти за сметка на разширяването на производствени мощности и съоръжения. Съществен дял от стойността на продуктите и услугите се създава от знание и идеи. С основание се поставя въпросът за бъдещето на конкуренцията, за съдбата на традиционното знание, което трябва да насърчава открития в нови конкурентни пространства. В претенциозния свят на съвместно създаване на ценности образованието, бизнесът и потребителят ще играят по нови правила, където всеки ще иска да извлече икономическа ценност и ще трябва да е ясно кой ще носи риска. Образованието днес е икономиката утре. Изисква се ново знание, нов достъп до компетенции, нов организационен и лидерски капацитет и в образователната система, и в икономиката. Придобитото образование и квалификации няма да важат за цял живот, а ще бъдат въведение и подготовка за прехода към учене през целия живот. Процесът на интердисциплинарно придобиване на знания и тяхното споделяне, експериментирането и откривателството ще развият у младия човек личен нетрадиционен начин на мислене. А липсата на ключови компетенции у работната сила е и ще бъде една от основните пречки за устойчив икономически растеж. Работодателите трябва да гледат по нов начин на инвестициите в образованието на работната сила.

Отношенията образование – бизнес на глобално ниво

Няма съмнение, че те ще имат много и сложни измерения. Сигурно е едно – на глобално ниво първостепенен фактор за бъдещето на конкуренцията ще продължава да бъде правосъдието като базов фундамент в голямата система „държавност – сигурност – култура“. Законът – неопорочен при създаването му и при прилагането му, е

единствената колективна гаранция за защита на личността, свободата и собствеността. Ако някой тук сега очаква горещо да пропагандирам образованието по Право, би познал само наполовина. Бих извела пред скоба интердисциплинарното образование по антикорупция, което е от фундаментално значение, защото злоупотребата с власт и разяждащата корупция са отрова за бъдещето на конкуренцията. В тази връзка, висшето образование и бизнесът трябва да разработят набор от обучителни, изследователски, научни и технически дейности, финансово обезпечени, с които да изградят нов стратегически социален и лидерски капитал, и да гарантират видимост на таланта и почтеността при съвместното създаване на ценности. От своя страна, правосъдието във всички свои клонове също трябва да има своя концепция за бъдещето на конкуренцията, различна от концепцията на бизнеса, който в процес на иновации и открития непрекъснато експериментира. Консерватизмът на правосъдието, който е негов иманентен белег, винаги ще създава точка на напрежение в света на конкуренцията. Но въпреки различията между бизнес и правосъдие общото между тях е много по-съществено и то е в отговорността пред обществото за налагане на справедливост и в оценките на риска.

Антикорупционните обучения следва да имат силен акцент в области като корпоративно управление, бизнес и интегритет, смекчаване на различни видове риск, насърчаване и поддържане на етична организационна култура. Проучванията и изследователските дейности трябва да бъдат неразделна част от обучителните програми както при стандартизираните (отворените), така и при обученията според конкретни нужди на бизнеса. Крайно време е да се разработи единен глобален антикорупционен индекс, който реално да отразява нивата и същностните характеристики на различни корупционни практики, а не това да става на базата на превратни до цинизъм субективни възприятия обогрени партийно-политически.

Отношенията образование – бизнес на микрониво

Днес у нас, според специалисти, предприемаческата среда е сравнително слабо развита. Около 93 % от активните фирми са микропредприятия, а 6 % са малки. Фамилният бизнес е малка част от облика на българската икономика, от нашия социалноикономически и културен модел. Той се развива в традиционни сектори – търговия и услуги, хотелиерство, ресторантьорство, строителство, преработваща промишленост, селско стопанство. И образованието и бизнесът дължат намиране на решения на въпроса за приемствеността на фамилния бизнес, за трансфера на бизнес в посока собственост и управление. Този въпрос е част от живота на поколенията в едно общество и има не само социалноикономически, но и дълбоки философски измерения с отпечатък върху нашия бъдещ национален европейски социалноикономически и културен

модел. Изоставаме в решаването му и това, според учени и експерти, ще създаде неблагоприятни последици за развитието на икономиката на страната.

Благодаря за вниманието!

Успех на форума!